Број 23. Нови Сад, у среду 21. новембра 1918. Година I.

СРПСКИ ЛИСТ

Орган Српског Народног Одбора

„Српски Лист“ излази сваки дан осим понедељника. — Поједини број стаје 20 потура. — Претплата до краја 1918. године 12 круна. Огласи 1 круна од петит реда.

Рукописи шаљу се уредништву „Српског Листа“ у Новоме Саду (Конвикт), а претплата администрацији „Српског Листа“ у Новоме Саду, Конвикт — Рукописи се не враћају.

Ко је одговоран за зверства почињена српском народу?

Светска штампа хоће да установи имена виновника овога рата, да би за исти сваки добио заслужену казну. Лепо и право је. Ово је питање потекло из антантиних кругова, а они у Берлину и Минхену једва је дочекаше, и да би учинили антанти услугу, износе на јавност до сада необјављене тајне бечке и берлинске дипломације из средине 1914. године. Но ми смо те тајне предосећали. Знали смо да је паклени план скован у Берлину и Бечу. Сада читамо званична акта, на основу којих је букнуо овај несретни рат, али из њих нико није у стању да прочита наредбу, којој је сврха да се има цело српско племе уништити. *А видимо да се у овом рату ишло управо за истребљењем свега онога што је српско.* За то сведоче стотине хиљада српских жртава у Србији, Босни, Херцеговини, Далмацији и Црној Гори. Па како су за сва мучка недела, почињена у овим земљама, криви покретачи овога крвавог рата, да ли су само они одговорни за сва она мучка уморства, вешања, пушкарања, убијања одојчади, трудних жена и стараца, и силовања женскиња?

Демократија у Берлину и у Пешти труби на све могуће начине, да они нису одговорни за овај рат, јер га они нису ни изазвали. У то нека верује когод хоће, а ми ћемо им доказати да су га баш они изазвали заједно са својим ондашњим вођама. Виљему је требао Багдад, али не само њему но и целој немачкој индустрији; Великонемцима је требао рат, а да им није требао, бадава би га Виљем сам хтео. *Није сам Виљем хтео рат но и немачка већина.* Да је немачки народ хтео мирољубиву политику, нашао би начина, како да спречи пакленe смерове Виљемове. Још до пре две године морали смо свећом тражити противнике Виљемове политике у централним велесилама. Мађари се лупају у прса доказујући, да они нису хтели рата и бацају одговорност на Берлин и Беч, ја се пак сећам, да сам на дан прогласа анексије Босне и Херцеговине читао „Magyarország“, који је у уводнику мудрошћу Соломоновом доказивао право хиљадугодишње Угарске на Босну и Херцеговину. Група око овог листа данас каже, да није хтела рата, а никада се ни један „поборник правде“ у табору Карољија није одрекао Босне пре рата, па ни у рату до последњих судбоносних дана.

Кад је избио рат, сви листови редом дизаху до неба славу аустријског генералштаба, а Хинденбург поста први Заратустра. Па и социјалдемократска „Népszava“ певаше овима славопоје. Да ли се овим доказаним чином може доказати, да мађарски народ, маса није хтела рата?

А када је већ избио несретни рат, мађарски народ прими са највећим одушевљењем одлуку. У целом мађарском народу не беше ни 10 људи, који су у начелу осуђивали рат. *Народ, сама његова маса била је до лудила занесена ратним покличима*: „éljen a háború!“ А стидна мађарска песма о српској тежњи за уједињењем са Босном беше сваком Мађару више на уснама, но мађарска химна. Па онда дође Голгота српског племена од Дунава до Крфа, за коју не може одговарати сам Виљем као виновник тих зала, но и сваки појединац, који је иста на најзверскији начин чинио. Једна група несретника је терана од Алексинца до Милановца, старо, младо, болесно, здраво, мушко, женско. Људи су терани 15 дана пешице без мрве хране, у сред зиме голи-боси. Ко је путем заостајао изнемогао, убијен је. То су чиниле *мађарске* трупе, браћа рођена по крви и месу данашњих новопечених демократа. Поубијали су на тај начин 200 заробљеника. У овој групи је брат носио свога болесног брата 20 километара, па када је здрави, изнемогао, са болесним изостао, *убише их обоје.*

Оваких и сличних па грознијих и пакленијих случајева беше на стотине хиљада. Нема Мађара, нема Немца, који је био у запоседнутој Србији и Босни, а да није био саучесник оваквих зверстава, па да ли може мађарски народ рећи, да није крив за недела, која се починише у

ЛИСТАК.

Сонет војводи Петру Бојовићу.

Добро нам дош'о! — у пределе ове
Где је слобода и живот од скора.
Војводо! — ми смо ведри као зора,
Јер смо збацили муке и окове.

Добро нам дош'о! — бесмртна је нада
Подигла Србе у будућност нову,
С поздравом Теби: и ја песму ову
Певам у име свих из Новог Сада.

У име свију што полећу данас
Да се уз Велику Србију нам споје,
И за то дају себе и све своје.

Па, добро дош'о, јер си сунце за нас,
Да нас обасјаш, окрепиш и дижеш,
Јер у народне бесмртнике стижеш.

Нови Сад, 19. октобра 1918.

Мил. К. Николић-Расински.

Нежидерска епопеја.

2) Пише: **Мил. К. Николић-Расински.**

Са једне стране дебели зидови стародревне касарне, а са свих осталих страна жице и страже; ми у средини као аутомати, осуђени на духовно спавање и мрак, на мртвачко истезање са грозним стомаком, када се трбух прилепи уз кичму са недовољне хране и глади, на једнолични живот који доноси нервозу, која тресе као грозница и води очајању, када зажелиш, да те нема и радо бих самоме себи ископао раку, када би то могао и када те за живот не би везивало нешто друго што грца и плаче за тобом у домовини и чека те као слеп, кад чека да му се очи отворе и види сунце.

А дани се отегли, а све једно исто и то је оно што убија. Труба нас успављује и буди; излаза нема. Помирени са судбином, привикавамо се том злу животу. И за доручак и ручак и вечеру, увек труба свира, па као да слушаш из њенога звука проклетство мученика и вапај хиљада, које стегнуте у кврге, готово издишу. Ах, та труба! Колико сам пута, стегнутих пести подиг'о се, да јурнем и да угасим живот томе мрском трубачу, који ме опомиње четири пута дневно да сам роб и да је моја земља потлачена. Не, не свирај, стани, чуј ме, ја нећу то да слушам, то ме боли, раздире, то ме гуши! И опет се стропоштам на бедну постељу, да дочекам зору са истим болом. Не, овде нас нико не чује; као на пустом острву, прогнани, сломљени, изубијани по подрумима и апсанама, тучени психички и растројени тешким приликама, ми таворимо живот, кубуримо као просјаци и прижељкујемо оно, што нам никада они неће дати и ако имају.

За све смо ми криви, говоре нам. И за овај рат што је дошао и за ово, и за оно, просто за све. А ја их разумем. Ми смо криви што смо и живи, јер ми смо Срби. Јер они хоће да нас нема, да нас униште, а лагере су створили за то, та модерна мучилишта, где се врши инквизиција *стегом и глађу.* То су модерне Голготе, где се убија не распињањем на крст, натицањем на колац или стрељањем, *већ постепеним убијањем, кад ти ништа и ничег не дају што ти је потребно као човеку.* Духовне хране ни труни а телесне толико, колико је потребно, да с дана у дан копниш, нестајеш, губиш се, сушиш, нестаје ти моћи, већ не можеш да идеш, падаш... Подижу те, али ти не можеш. Однесу те болницу, а тамо ничега што те може подићи. Ни хране ни лекова, ни неге! Свуку ти одело, остајеш само у кошуљи и под једним танким ћебетом, у соби, која се никада не може загрејати, и ти немоћан, изгладнео и душевно скрхан, као увела биљка, гледаш и чекаш очевидну смрт. И видиш је, како се на тебе плази, и из њених празних очних шупљина бије студен и ти се стресаш... њена замахнута коса стоји над вама хладна и крива као гуја. Ваше се срце

Србији и у Босни, кад је ово доказано, да су *Мађари хтели рата* и да су они баш у том рату починили нечувена зверства, која вапију за осветом? Мађарски је народ заслужио казну, која га чека. И да не узмемо у претрес, каквим су мукама нас мучили стотинама година таманећи сваку нашу светињу и изигравајући нам свако легално право на живот, само са најновијих недела заслужују казну, која им се спрема.

Нека Мађари утубе, да су једном за свагда изгубили право да буду пандури и џелати угњетених народа, те је потпуно смешно, што се они сада размећу правом, да и даље управљају судбином нашом, када нам својом историјом показаше, да су вечити измећари били Бечу и то измећарство крунисаху догађајима, какви беху ови до јуче.

Векерлова „открића“.

— Шта вели о бившем краљу. — Династија је подбола Чехе против Мађара! —

Дакле јавио се и он! Највећи превртљивац чак и у историји мађарске политике, Векерле, дао се на нека открића. Види он, да му се ближи суђени дан па као вели: дед да се заклоним за последњег Хабзбурговца, кога је осенила „света“ круна Стеванова. Они, који су икада имали посла са Векерлом, знају да њему није ништа било погазити дату реч; Векерле је чак и у приватном саобраћају с људима био ноторна лажа. А рекорд у превртљивости постигао је, кад је изјавио да с општим, једнаким бирачким правом стоји и пада, а после је то право за љубав Тиси и мађарској олигархији срамно издао. И такав човек сада отвара уста, да себе пере и да тврди, е је могуће било *југословенско питање* решити „у корист Мађарима“ (!), само да то није омео — краљ Карло. Таман посла! Векерле, као и сви мађарски „државници“, тако је слеп, да не види, како је југословенско питање избило на површину елементарном силом, да оно никада није могло бити решено онако, како су то можда Мађари и Хабзбурговци желели, него ће бити решено само онако, како то захтевају интереси нашега јединственога народа Срба, Хрвата и Словенаца. Ми никада нисмо питали, шта о том мисле мађарски министри и бечки двор; о том се уверио и силовити Тиса, кад је пошао на словенски југ. Ми смо радили и чекали своје време и оно је дошло!

Само ради куриозума спомињемо овде, шта је ових дана Векерле рекао неком мађарском новинару. Његово откриће о краљу Карлу је такође један прилог за познавање смицалица, каквима су они у Бечу и Пешти изигравали народе у бившој аустро-угарској монархији.

Векерле се тужи мађарском новинару, да бивши краљ Карло није био искрен.

— Обећао ми је — наставља Векерле — да ће југословенско питање решити у корист Мађара. И Стевана Тису је омахнуо, кад га је замолио да оде доле да преговара с Југословенима, а за нашим леђима је исто тако поверио Корошцу, нека против нас Мађара створи југословенску државу. Тај Корошец је имао толиког утецаја на бившег владара, да је бивши краљ све, што је са мном удесио, казао Корошцу и овај је одмах могао отпочети ровити против нас. Више пута сам упозорио краља на његово пређашње обећање, но он се тога не сећаше. У осталом, рекао сам краљу да срља у пропаст и да ће и престо изгубити, ако тако настави. Али није хтео да ме слуша, а све се могло спасти (??), највише ако би се Босна морала жртвовати.

Као што се види, Векерле се прави наиван. Зар је било могуће спасти трулу аустромађарску монархију, где је немачка и мађарска мањина, потпомагана хабзбуршком династијом, тлачила већину становништва у тој монархији? Не, та монархија и та династија својом тиранијом саме себе осудише на пропаст и оне пропадоше — на радост до јуче подјармљених народа и на корист људске културе.

— Ни Чесима — наставља Векерле — није под Фрањом Јосифом пало на памет да теже за мађарским (?) земљиштем, него тек под Карлом, свакако на тајни подстрек из двора. Не антанта, него Беч им је био тајна нада. Све те интриге сам тек касније накнадно дознао. Ја сам хтео да се Босна, Херцеговина и Далмација припоји Угарској са потпуно засебном автономијом. Сад је сав тај многи рад постао излишан.

Ето, тако Векерле прича. Он још и данас мисли, да би наш напаћени народ у Босни, Херцеговини и Далмацији икада пристао на то, да су те земље по несрећи какогод дошле ма у какву ближу свезу са земљом олигархије и угњетавања. Не треба пропали мађарски државници да се туже на Карла Хабзбуршког — јер он је с мађарским угњетачима био par nobile fratrum — него нека бар сада, после своје пропасти увиде, да су Срби, Хрвати и Словенци једнодушним отпором и борбом помрсили све интриге Мађара и ћесарског двора, да су помоћу своје јуначке браће у Србији и моћних савезника на просвећеном Западу разорили аустромађарску монархију, да на њеним рушевинама заснују једну нову, здраву државу: слободну и независну државу свих Срба, Хрвата и Словенаца.

на животу леди и цепти и живот завршава... И ви гладни умирете, оставши жељни свега, а највише: хлеба, слободе и живота!

Ето, то је оно што је најгрозније. Ви све видите и знате шта је и откуда је и шта ће с вама бити, а не можете да се подигнете, јер сте стегнути, без излаза и остављени само случају или провиђењу. Али одете ли у болницу, ви се из ње више не враћате животу. Тамо је последња фаза, последњи пакао вашег лагерског мучилишта. Тако је аустро-угарска инквизиција то удесила, да те неосетно и постепено доведе до смрти. И онда ником ништа. Циљ је постигнут: да је наших сваким даном све мање. Систематско истребљење! *У своме бесу нису ни помишљали, да ће коме о томе давати рачуна.*

Њихове болнице? Болнице?! Каква иронија! *Нежидер је проглашен као казнени логор, где треба све што је интелигентно да умре. То је гробница српске интелигенције.* Мислили су: да ће истребљењем интелигенције да умре и наша идеја, коју је наша интелигенција са великим жртвама проносила и у најтамније кутове наше. Мишљаху: да се тако лако може уништити читав један народ, кога ни векови ропства под Турцима нису могли одродити и уништити.

(Наставиће се.)

Долазак војводе Петра Бојовића у Нови Сад

са штабом I. армије.

— Свечан дочек. —

Јуче после подне око 5 сати стигао је лађом у Нови Сад војвода Петар Бојовић са штабом I. армије.

На лађи га је дочекао силан свет, заступан од свих сталежа друштвених. То је био први случај да смо после четир и по године поново видели корпоративно заступану Занатлијску Задругу са својом заставом, Занатлијско певачко друштво Невен, Српску Трговачку Омладину, такође са својом друштвеном заставом, Српски Соко, Српску Академску Омладину, певачко друштво Сунцукрет. Осим тога изашли су да дочекају војводу чланови Народног Повереништва, чланови Народног Одбора, магистрат са новим својим великим капетаном, котарски суд и судбени сто. Од иновераца били су заступани римокатоличка општина, грко-катол. општина, римокат. општина из Петроварадина и Табита, евангеличка женска задруга.

Осим новосадског грађанства искупили су се око штека дунавског многи српски официри, неколико француских и један вод српских војника са својом заставом.

Када је лађа приспела уз штек, војвода је прво примио рапорт, затим је пришао воду војника и поздравио их са: „Помози Бог јунаци“, нашто су војници, као из једног грла, узвикнули: „Бог ти помогао“.

После овога је поздравио војводу у име Народног Одбора подпредседник одборски г. Аркадије Варађанин са овим речима:

— Витешки војводо, дико српска!

На прагу старе Војводине српске, а у име Срба и осталих Словена Бачке, Баната и Барање поздрављам те, дико наша, са: Добро нам дошао!

Не може се ни замислити, како је наш народ овамо жељан и жудан да види мудре главе оних војвода, који су својом управом и својим необичним јунаштвом узнели славу српског имена до најузвишенијих јуначких појава. Из тога великог јунаштва, из ваших патња за више од 6 година дана поникла је слобода наша и ујединила васколико Српство и браћу наше Хрвате, Словенце, Словаке, Буњевце и Русе, које је судба везала уз нас у овим крајевима. Историја света урезаће српско име у својим редовима најкрупнијим словима, а у тим редовима сјајно ће светлити име војводе Петра Бојовића. Зато се и радујемо и дичимо, што те примамо на своје топле и братске груди, што те гледамо у нашој средини жива и здрава после толиких напора те се молимо преблагом Богу, да те још дуго здрава и срећна поживи на добро и напредак целог Српства и Славенства и осталих суграђана, који ће сад имати прилике, да виде правду и доброту српску. У то име кличем: Живио велики војвода, дика и понос целог Српства, Петар Бојовић!

Сав тронут овим речима, војвода је одговорио, да је српска војска, која је три године слушала о зулумима, што их је чинио непријатељ у Србији, једва чекала да пође у ту земљу да освоји своја огњишта. Па када је сретно ово извршила, није могла да се заустави, него је као бујица појурила овамо, да донесе ослобођење свој браћи својој. На ове речи се из свих грла заорило: Живила српска војска, живио краљ Петар, живио војвода Бојовић!

После овога су војвода кога су две наше ратарке украсиле са српским плат-

Штампарија Супек и Јовановић, Нови Сад, Житна пијаца број 22.

и тробојницама, и сви официри, са дставницима Народног Одбора и градкапетаније, поседали у кола и одвезли до магистрата. Уз пут су били обазани од света са цвећем и приређи- су им бурне овације. Између ри- атоличке цркве и магистрата поста- се наша народна коњица, баш по народној песми: коњ до коња, ју- до јунака.

Сви официри са војводом на челу ели су се у велику дворану маги- атску, која је била препуна са гра- вом, како српским тако и иновер- где је поздравио војводу у име анства Новога Сада градски начал- Јован Живојновић и на крају га дио са сољу и хлебом.

ор градског началника Јована Живојновића.

Господине Војводо!

Витеже српски!

ављена звездо водиљо и узоре дичне војске српске!

Преко хиљаде, до пет стотина, преко и е стотине година је, како се поједини и српског народа задржаше или претуу ове крајеве.

Нарочито откако је бура светска са Иранрапске и Сахаре Пустиње навитлала на н и преко њега живи жежени песак а и Турства дивљег, ставио се је био народ у дворбу и савез угарскога краља шћанског ћесара бечког, да се са њима о брани од заједничког непријатеља хришћанства.

Верно је и јуначки дворио Србин и овде нове господаре и савезнике, али по истом сведочанству Змаја Деспота Вука нивере у њих издворио није.

Но и тако остављен сам себи и запоставидао је Србин и овде себи поред царкраљевских дворова нешто просветних ва и домова и пре осам година могао је м граду да прослави већ и стогодишњицуега просветнога дома свог, Српске Ве- имназије Новосадске.

У славу смо уз пљескање свију предка власти тадашњих и раздраганог наи омладине завршили оваком молитвом: свечаној дворници гимназијској постаје била владарева слика на северној, а светог Саве на јужној стени; прозори, које сунчана светлост продире у храм те, окренути су на исток; а слике проих добротвора, који нашој омладини омое учење у западних великих народа, пое су биле на западној стени свечане ице.

ато је наша молитва овако гласила:

, Светли Краљу, *Добри Оче* Мили,
студеног нас севера закрили!
Свече Драги са благога југа,
аге нам вере души не ускрати:
ће нам *срећна бити ера друга,*
ој смо тада доспели до врати'!
западу нам, добротвори, врата
вор'те — *тамо да нађемо брата:*
порушимо међе иностранству
равноправан део човечанству!
са истока нек нас сунце греје
братску љубав међу нама сеје . . .“

гле! И на нама се испунила судбина а наших на прошење прво, али и цела а наша на прошења остала!

и у нама бечки ћесари никада вере нису и место да нас заштите од „студенога “, а они и на нас и на вас сручише градоносни; бујица пак иза те туче вила је и разметнула ето све добро аше домовине старе, те последњих дана та са свима суграђанима нашима заједчекасмо спас од вас и великих савезаших, као што озебао сунце чека.

и као што оно наш велики песник каже:

„На западу сунце пало
На камено стење —
Пало, па се распрштало
У драго камење —“

и ми бацасмо погледе своје на запад, м је то драго камење затрептило у веослободилачким мислима и речима силова западних просвећених народа.

ато ми чекасмо сунце са запада, а и ви о пођосте у сусрет. Али велики савезници правде и божански ред природе и историје наше, навратио је сунце на старе стазе вечите: са зенита, са југа, сунце јарко греје, те отуд је ова југовина данас међу нама. Са благог нам југа шаље вас ето наш „Светац Драги“, да нас загрејете и избавите „студени северне“, пошто на западу нађосте жељеног брата и

„. . . порушисте међе иностранству
Као равноправан део човечанству“.

Отуда ми већ од неколико недеља гледамо — као оно Филип Вишњић, певац народни, пре сто година — како наши свеци „вргоше разне прилике“ по небу српскоме: сагледасмо, дочекасмо и поздрависмо већ многе звезде преходнице славе наше веснице дана слободе, реда и мира међу људима; а сада у Вама, Господине Војводо, поздрављамо већ румен зоре и прве зраке светлога и топлога сунца, које се преко Авале помаља и навешћује сјајно лице своје равницама Бачке и Баната и Барањи преко Драве и Дунава.

Добро нам дошли, најближи Претечо дану слободе и животу богодану, јер

с Вама иде — „сунце да нас греје
И братску љубав међу нама сеје.“

Зато примите као одзив са топлога братскога огњишта нашега основе живота људског на земљи: хлеб насушни и најсушнији зачин обеда нашега у виду соли, које смо вољни као чељад једнога дома са Вама да поделимо, када нам у дом улазите.

Живела јуначка српска војска мироносица!

Живело Његово Величанство, њен Врховни Заповедник и господар, славни и сретни краљ српски Петар I. Карађорђевић!

Живело Његово Височанство, наследник краљевског престола и регенат српских земаља, Александар краљевић!

Живео дични преходник славних српских витезова Господин Војвода Петар Бојовић, командант несломљиве I. армије српске краљевске војске!

Говор градског началника је био често испрекидан са узвицима: Живио краљ Петар, наследник престола Александар, српска војска, српски официри и војвода Бојовић. Иза овог говора је у отпоздраву свом војвода нагласио, да је, истина, српски војник подлегао физичкој сили али душевној никад! Певачко друштво Невен и Сунцукрет су после овог отпоздрава отпевали Боже правде. Затим је у име Хрвата, Буњеваца и свих осталих јужних Словена говорио овдашњи грко-кат. прота Јован Храниловић.

Говор Јована Храниловића.

Господине војводо!

Славом овенчани јуначе!

Допустите, да Вас још на час зауставим у име овде окупљених Срба, Хрвата, Буњеваца, Русина, Словака и осталих Словена ове вароши и околине; да Вас поздравим и у име несловенских житеља ове вароши у којих има вишег погледа, срца, човештва и витештва, да се порадују с нама у данима наше среће, наше давно жељковане младе слободе.

Ни сјајно бисерје нашег лепог народног језика није доста сјајно, да истумачи осећаје, што нам потресају у овај час срцем и душом, где говоре иројска дела, што их је починила славна српска војска, која долази ево к нама кроз море крви и низ неописивих патња као триумфаторка, као ослободитељка наша, — наша жива жеља, наша узданица, наше сунце.

О, не одлазите од нас, остајте с нама, та уз Вас смо тако сретни, уз Вас се тако сигурни осећамо.

Уз Вас, а на додир првих зрака сунца младе слободе, буде се и оживљују у нама нове неслућене снаге и енергије, те Ви с нама и ми с Вама стојимо спремни у ватру и у воду до последње капи крви на бранику наше младе слободе.

Боже правде! Теби у првом реду хвала и слава, што нам даде сачекати ове дане, које смо ишчекивали, као што мртви ишчекују своје ускрснуће — излиј обиље своје благодати над нашом младом слободом, ојачај нас и умудри, да утврдимо темеље заједничке, слободне државе Срба, Хрвата и Словенаца на славенском југу под сјајним скиптром *Карађорђевића!* — Чувај и држи дуго на животу великог *нашег* краља *Петра* и његов дом! Благослови и води и даље славну српску војску и прослављене њене вође, међу њима и прослављеног војводу *Петра Бојовића* и његову славну армију!

Живела српска војска! Живео војвода *Бојовић!*

Још је рекао неколико речи буњевачки свештеник Чаталинац, у име мађарског свештенства и народа, којима незнање српског језика онемогућава да сами говоре, и нагласио да ће настојати чувати ред и поредак у свом делу народа и да ће свако своју дужност тачно извршавати.

Овим је завршен дочек јуначког војводе Бојовића и његових официра. Градски началник је упознао војводу са свима представницима појединих корпорација, после чега је војвода са својим официрима уз пратњу Народног Одбора отишао у епископски двор.

Антанта ће диктирати мир.

Немачка на осуђеничкој клупи. — Немци се боје новог рата. — Антанта тражи, да јој се цар Виљем изда. — Како ће Немачка испаштати.

Париски „Матен“ пише, да неће бити мировне конференције, на којој ће једнако суделовати победилац и побеђени. Такова конференција би од почетка била безуспешна. Немачка ће седети на оптуженичкој клупи и не ће имати саветујућега гласа. Француска и њени савезници ће диктирати мир.

Исто то важи и за Бугарску и Турску. Кад услови за примирје буду испуњени, савезници ће обелоданити услове, под којима су вољни склопити мир. Потписом прелиминарног мира само се од себе враћа мирно стање. Али несигурно државно стање у Немачкој приморава савезнике, да буду нарочито опрезни, као што је такве мере предузео Бисмарк г. 1871. против каквог евентуалног народног устанка у Француској.

Док париске вести тврде, да ће мир бити потписан тек априла 1919. г., дотле енглески владини кругови веле, да ће мировна конференција што је могуће пре повући главне линије миру. Тај ће уговор онда врло брзо бити потписан и уредити међународна полиција, како би осигурала извршење тога уговора.

Прашки лист „Чешке Слово“ јавља, да ће се мировна конференција у Верзају отворити већ 17. децембра. Међу првим предметима саветовања биће чехословачко питање.

Неки немачки кругови, за које се држи, да су добро обавештени, побојавају се, е маршал *Фош* намерава, да прекине примирје и да опет завојшти на растројену немачку војску. Изгледа да антанта жели, да и Немачка на свом земљишту осети грозоте рата.

Заступници антантиних држава у Хагу захтевали су, да им се изда бивши немачки цар; ако би се холандска влада устезала да изда Виљема, могло би то устезање угрозити мир Холандије.

Амерички министар марине *Данајелс* рекао је, да се с Немачком при преговорима о миру мора чврсто поступати. Злочин Немачке заслужује, да буде потпуно кажњен, јер само та казна осигурава будућност.

Енглески министар за насеобине *Кинг* изјавио је, да Енглеска и њени савезници неће бити благи према Немачкој.

Но најодлучније је говорио сам енглески први министар *Лојд Џорџ*, који нагласи, да мир мора бити непопустљив,

праведан. Немачка мора платити одштету, колико год допушта њена платежна снага. Она ту одштету неће платити тако да Енглеска буде преплављена јефтином робом немачком. Подсетио је на то, да је Немачка, кад је г. 1870.—71. потукла Француску, поставила несумњиво тачно начело, да плаћа онај, који губи. Лојд Џорџ вели, да кривци морају бити кажњени. Победа се, рече, има захвалити неуморној одважности наших људи и она мора бити наук за сваког, који у будуће буде мислио, како су се пруски ратни господари надали, да могу превидети ова мала острва у свом рачуну. Подморнички гусари морају бити кажњени и сваки онај, који другоме земљу разори, мора за то одговарати. Кад нико не би одговарао за овај рат, који је стао живота милијоне младих синова Европе, онда би то значило, да за краљеве и цареве постоји нека друга правда него за сиромашне, несрећне злочинце. Извршена су два несумњива злочина против међународног права: један беше преступ против човечанства, кад је смишљен овај рат, а други кршење међународног права. Морамо настојати, да се не заборави наук овог страшног рата, који је толико разорио на свету, који је задржао ток цивилизације те је на многим путевима сузбио и оставио трагова у души и на телу милијона људи у свима земљама. Морамо настојати на том, да се услед нашег праведног, неустрашивог поступка, који нема сажаљења, такови злочини никада више не понове у историји света.

Највећи правници Белгије, испитав питање о одговорности за упад у ту земљу, уверили су се, да је цар Виљем починио *кривични злочин*, за који он мора бити повучен на одговорност.

Савез за одбрану Америке захтева, да Немачка мора издати антанти све своје агенте и шпијоне на целом свету.

Једна словачка изјава.

Мађарска штампа тера праву политику птице ноја: тура главу у песак и не види, шта око ње бива. А уз то та штампа, по свом старом обичају, не говори истину. Тако су мађарски листови ових дана јавили, како два словачка првака: др. Јован *Мудрињ* и Мађуш *Дула* не желе да се Словаци уједине са Чесима у чехословачку државу, него да тобоже желе да остану и даље у државној заједници с Мађарима. Забога, тако је Словацима „добро“ било за прошлих хиљаду година под Мађарима!

На таково подметање су оба споменута Словака дала изјаву, у којој кажу, да су им мађарски листови *подметнули* речи, које никада нису рекли. „Наше присаједињење Чешкој — вели се у изјави — извршено је уз одушевљење словачког народа и после озбиљног размишљања о интересима нашег народа. Па када су сви слојеви нашег народа с великим одушевљењем усвојили то становиште, нема на овом свету такове силе, која би нас одбила од јединствене намере нашега народа.“

Ту словачку изјаву морали су мађарски листови да штампају. Али не доносе никаква коментара, јер је она тако јасна, да јој коментара ни не треба.

Вести из места и са стране.

Играју се гранатама!

У николајевској порти има подоста бојевих граната, којима се несташна деца играју и шта више лупају их о земљу! Може да буде ужасне несреће, ако се те гранате што пре не склоне. Молимо наше војне власти, нека учине сходне мере.

За наше болнице.

Овдашњи трговац са шивећим машинама Венијамин Форгач добровољно је оправио једну дотле неупотребиву шивећу машину српске више девојачке школе те Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња и на тој машини шије рубље за овдашње болнице, у којима леже наша болна браћа и сестре. Г. Форгач је осим тога даровао Задрузи једну шивећу машину. Нека му је хвала!

† Коста Јорговић.

Јуче је у овдашњој болници преминуо *Коста Јорговић*, академски сликар. Честити покојник био је пре своје болести у служби Српског Народног Одбора као тајнички помоћник. У тој је служби навукао тешку болест, која га је оборила. Покојник се бавио и новинарством. Једно време био је уредник „Занатлијског Кола“ у Новоме Саду. Приредио је прву занатско-уметничку изложбу у Новоме Саду, која је у сваком погледу сјајно успела. Више је година био коректор и сарадник „Заставе“. Био је увек расположен за рад у народним пословима, јер је његово одушевљење било неисцрпиво. Погреб ће бити сутра на успенском гробљу, у 3 сата после подне. Лака му била земља и вјечнаја памјат.

Леп пример Срба у Пирошу.

Госпођица Емилија Путникова, учитељица у Пирошу, показала је леп успех у скупљању платна, рубља и одела за своју напаћену браћу и сестре, те на ово лепо дело милосрђа нека се угледају и њене другарице, како би се могла што пре пружити помоћ која је преко потребна.

Српски Народни Одбор пак, под председништвом Срете Коларског скупио је своје суграђане у школу, где се по прочитаноме говору г. учитеља Тодора Милованова, Стевана Сремца и позива гђице учитељице, одушевљено притекло и новчано у помоћ тако, да је ратар Павле Коларски одмах приложио 10.000 круна, те тиме дао пример и другима. Затим су једногласно овлаштени Стеван Сремац, Милан Коларски и Јоца Дамјанов да купе прилоге, те се њиховом ревношћу сакупило 40.134 круне.

Нека и друге општине развију своју делатност у овоме правцу, како би се могли што боље материјално средити, и својој драгој браћи што боље притекли у помоћ.

Кратке вести.

Виртембершки краљ дао је оставку на престолу како за себе, тако и за сву своју породицу.

Италијански краљ Виктор Емануило путује за који дан у Париз.

Осим Беча намерава Италија да поседне својом војском врло многа места Немачке Аустрије.

Чехословачке трупе заузеле су железничку станицу у Костолању.

Главни и одговорни уредник: **Мита Клицин.**
Одговорни издавалац: **Др. Милан Петровић.**

Гласовир
у добром стању желим купити за своју ћерку.
Понуде моли 1—3
Тодор Ранин, поседник, Каменица (Срем).

Број 30676.
Адм. 1918.

Објава

грађанима града Новог Са

Потписани по одлуци Српског н родног Одбора позивам овим све гра не нашега града, да *што пре уплате уплаћену порезу* да би се могле под рити народне потребе. Уверен сам да наш народ са најбољом вољом одго рити овом позиву и неће чекати ника приморавања.

Савет вароши Новог Сада 17. (3 новембра 1918. год.

Јован Живојновић с. р
градски начелник
града Новог Сада.

1—3

За моју ћурчијску радионицу потреб
1 више добрих радника кожухар
(који раде на постави т. з. киршнера) уз до плату, дајем стан и храну (кост), посао је лан преко целе године, исто тако тре једнога или два дечка од добрих родитељ шегрта. **Адам М. Ћирић**, ћурчија, **Ириг** (Ср

На продају.

Новосадска Главна Војна Станица јављује, да ће на дан 25. новембра ове го путем јавне лицитације продавати:

500 комада говеђих кожа, б пруће за плетење корпи и л омлаћен.

Лицитација ће бити у згради станич почеће у 5 часа по подне.

Интересенти могу ствари, које се про видити у Дунђерсковом млину.

Продаја се условљава одобрењем ко данта дунавске дивизије.

Од стране Новосадске Главне Војне нице 14. новембра 1918. године.

СВОЈ СВОМЕ! **СВОЈ СВО**

Поштованој публици Новог Сада и лице стављам на повољно знање, да са вратио из војске те отпочео рад у моме

зубарском атељеу

Израда зуба у злату по специјалној ме Вађење зуба без бола. Уметање зуба з дан дан. Ординира цео дан. Цена уме

Е. Блашко, зубни лека
3-10 **НОВИ САД, Главна улица бр. 2**

ЈЕДИНА СРПСКА
трговина парфимеријских, козметичких, фото ских и тоалетних прибора „ХИГИЕА“
у Новоме Саду, Кошут Лајошева ул
у згради поред велике католичке цркве.

Изврсна средства за полепшавање и неговање лица руку и косе као разних прибора Божићне покл тоалету и маникирање као и разних парфима.

Умољавам п. н. грађанство Новога Сада и окол ме као младог Србина потпомогну и поклоне пов Послуга је брза и тачна, цене су умерене, на в знатан попуст.

С одличним поштовањ
2—10 **Коста Живојнови**

Једна девојчица и два шегрта
могу добити место у штампарији Суп Јовановића, Нови Сад, Житна пијац

Штампарија Супек и Јовановић, Нови Сад, Житна пијаца број 22.

Штампарија Супек и Јовановић, Нови Сад, Житна пијаца број 22.